

Joanna Nowak

Preferowane cechy osobowości nauczyciela edukacji przedszkolnej

Problemy Współczesnej Pedagogiki 3/1, 93-101

2017

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Preferowane cechy osobowości nauczyciela edukacji przedszkolnej

Joanna Nowak

Niepubliczna Szkoła Podstawowa im. Polskiej Marynarki Handlowej w Tarnowie

A b s t r a k t: Temat artykułu został sformułowany jako „Sytuacja dziecka rozpoczynającego naukę w szkole podstawowej”. Tematyka dotycząca podjęcia przez dzieci obowiązku szkolnego jest w bieżącej chwili bardzo popularna. W przypadku niektórych osób pojawiają się liczne obawy, czy na pewno pierwszoklasista poradzi sobie w szkole nie tylko ze stresem, ale i licznymi obowiązkami, które często są dla niego trudne do zaakceptowania. Artykuł ma charakter teoretyczno-badawczy. Przybliżono w nim terminologię występującą w tekście. Dokonano krótkiej charakterystyki sytuacji dziecka rozpoczynającego naukę w klasie pierwszej. Opisano postać współczesnego wychowawcy pracującego w szkole podstawowej. Zaprezentowano ideał nauczyciela, który powinien pracować z dziećmi w wieku przedszkolnym. Zwrócono uwagę na jego życzliwość do dzieci, pomysłowość, kreatywność, cierpliwość, pasję do wykonywanego zawodu oraz przyjazne nastawienie do rodziców swych podopiecznych. Przedstawiono również problematykę badawczą oraz przedmiot badań. Opisano metodę, technikę i narzędzia badawcze, a także dokonano charakterystyki miejsca przeprowadzonych badań oraz opisu badanych grup. Obszerna część artykułu to omówienie wyników badań własnych – analiza i interpretacja.

S ł o w a k l u c z o w e: nauczyciel, obowiązek szkolny, uczeń, szkoła podstawowa

1. Wprowadzenie

Nauczyciel wywiera na dziecko ogromny wpływ. Przez swoje zachowanie uczy, jak należy postępować z ludźmi, pokazuje, jakie cechy charakteru są niezbędne we właściwym funkcjonowaniu w społeczeństwie. Wychowawca w przedszkolu jest dla dzieci wzorem, dlatego tak ważne – oprócz kompetencji, mających wpływ na prawidłowy przebieg jego pracy – są cechy osobowości nauczyciela, których nie można się nauczyć.

Przedszkole wprowadza dzieci do nowego, nieznanego im jeszcze świata. W tym czasie nabywają one wiele cennych umiejętności i przyswajają wiadomości o wszystkim, co je otacza. Uczą się prawidłowego funkcjonowania w grupie rówieśniczej, kształtują osobo-

wość, poznają swoje zainteresowania i pasje. To kluczowy moment w rozwoju każdego dziecka. Edukacja przedszkolna i tworzący ją nauczyciele pomagają w łagodnym przejściu od codziennych zajęć prowadzonych w przedszkolu do zajęć lekcyjnych, w których dzieci będą uczestniczyć po rozpoczęciu nauki w szkole podstawowej.

Niewątpliwie nauczyciele, „z którymi dziecko spędza kilka godzin dziennie, to filary placówek. Od nich zależy bowiem, czy dziecko będzie się tutaj czuło dobrze, czy będzie otoczone troską, czy będzie traktowane tak, jak na to zasługuje, czyli z szacunkiem, wyrozumiałością i miłością. Przy cierplivej pani, która z uwagą pochyla się nad dzieckiem, błędą wszelkie materialne niedostatki przedszkola” (Smoleń, 2012, s. 52).

2. Osobowość nauczyciela edukacji przedszkolnej

Według Wincentego Okonia (1984, s. 105) osobowość to „termin używany w różnych znaczeniach, najczęściej oznacza zespół właściwości i procesów psychofizycznych, odróżniającego daną jednostkę od innych, wpływający na organizację jej zachowania, a więc na stałość w nabywaniu i porządkowaniu doświadczeń, wiadomości i sprawności, w reagowaniu emocjonalnym w stosunkach z innymi ludźmi oraz na stałość w wyborze celów i wartości”.

Z kolei według Czesława i Małgorzaty Kupisiewiczów (2009, s. 128) osobowość to zespół cech, jakimi charakteryzuje się dana jednostka, dzięki czemu można ją odróżnić od innych osób. Termin ten używany jest niekiedy zamiennie z terminami *psychika* bądź *charakter*. W psychologii osobowość rozumiana jest jako zespół cech i postaw danej osoby, dzięki którym można przewidzieć jej zachowanie, postawy. Są to także wewnętrzne mechanizmy, które warunkują funkcjonowanie w relacjach z innymi ludźmi.

W wychowaniu przedszkolnym i wczesnoszkolnym bardzo istotne są odpowiednie cechy osobowości nauczyciela, a więc pewne skłonności i zdolności, które ułatwiają wykonywanie specyficznych zadań w placówce przedszkolnej. Spośród wielu przymiotów najczęściej wymienia się: zrównoważenie psychiczne, takt, łatwość nawiązywania kontaktów z dziećmi, zdolność przejmowania się ich losem i życiowymi trudnościami oraz umiejętność odczuwania pewnego zapału, entuzjazmu wobec przejawów życia dzieci i przedszkola (Klim-Klimaszewska, 2010, s. 164). Współczesny nauczyciel przedszkolny powinien być elastyczny, tzn. umiający dostosować się do swoich podopiecznych. „Elastyczność to połączenie wiedzy i dotychczasowych doświadczeń poddawanych systematycznej refleksji (...), to systematyczne i trwałe uczenie się radzenia sobie z tym, co nowe, i funkcjonowania w tym, co nieznanne” (Łukasik, 2012, s. 52).

Sabina Guz (1996, s. 102) podkreśla, że poprawne wypełnianie celów, zadań i funkcji, jakie powinno spełniać przedszkole, jest realne tylko przy prawidłowej współpracy z rodziną. Gdy istnieją prawidłowe relacje między rodziną a przedszkolem, można zapewnić dogodne warunki do wszechstronnego rozwoju dziecka. Aby to korzystne współdziałanie między rodzicami a przedszkolem, w którym pracuje nauczyciel, mogło wystąpić, niewątpliwie nauczyciel musi być elastyczny.

Kolejną równie ważną cechą nauczyciela jest szczerłość i otwartość w nawiązywaniu kontaktu z dziećmi. Nauczyciel w edukacji przedszkolnej, który potrafi prawidłowo komunikować się z dziećmi, to nauczyciel empatyczny. Musi on dostrzegać, obserwować i rozumieć zachowanie dzieci. Potrafi też zauważyć zarówno werbalne, jak i pozawerbalne komunikaty swoich wychowanków. Powinien on stwarzać okazje do jak najczęstszych

rozmów z dziećmi, podczas których nie będzie jedynie pytał, ale i uważnie słuchał tego, co dane dziecko ma do powiedzenia (Karbowniczek, Kwaśniewska, Surma, 2012, s. 172). Empatyczny nauczyciel zobowiązany jest brać pod uwagę opinie dzieci, często pytać je o zdanie, prosić o uzasadnienie. W ten sposób między nauczycielem pracującym w przedszkolu a dzieckiem powstanie bardzo pożądana z pedagogicznego punktu widzenia postawa demokratyczna, w której nauczyciel i dziecko są szanującymi się partnerami.

Ważne jest, aby nauczyciel edukacji przedszkolnej cechował się otwartością na dialog. Wtedy korzysta on z demokratycznego stylu wychowania, dzięki czemu umożliwia swoim wychowankom wspólne podejmowanie decyzji. Często odwołuje się do inicjatywy i pomysłów dzieci. Zachęca je do przedyskutowania różnych tematów, argumentowania swojego stanowiska w danej sprawie. Tym samym uczy działania w grupie, wskazuje, jak ważny jest kompromis. W ten sposób staje się inicjatorem i doradcą, który towarzyszy i pomaga dzieciom w różnych momentach (Łobocki, 2005, s. 155).

To, w jaki sposób nauczyciel pracujący w przedszkolu odnosi się do podopiecznych, ma wpływ na to, jak dziecko będzie współpracowało z wychowawcą i rówieśnikami w szkole. Korzystne jest w tym czasie, aby nauczyciel okazywał dzieciom życzliwość, zrozumienie i cierpliwość. Nie należy nieustannie krytykować dziecka, ale raczej starać się, by miało jak najlepsze warunki do tego, by wykazać się swoimi umiejętnościami.

„Wyjątkowe znaczenie w kontaktach nauczyciela przedszkola z podopiecznymi przypisuje się więzi osobowej, zwanej także emocjonalną, której nadwątlenie znacznie zmniejsza efektywność wszelkich sposobów oddziaływania wychowawczego. Bezpośrednim skutkiem nawiązywania i utrzymywania z dziećmi więzi osobowej jest powstająca w grupie atmosfera, przepojona wzajemnym zrozumieniem i przyjaźnią” (Klim-Klimaszewska, 2010, s. 162–163).

Aby te korzystne warunki mogły wystąpić, nauczyciel musi być wrażliwy na los dziecka. Powinien obdarzać je szczerą miłością i płynącą z niej akceptacją. Nauczyciel akceptuje dziecko takim, jakie jest. Niezależnie od statusu materialnego rodziców, zdolności i predyspozycji jest ono bowiem istotą niepowtarzalną. Każde dziecko jest dla nauczyciela pracującego w przedszkolu członkiem grupy. Bez względu na łatwość nawiązywania z nim kontaktu wychowawca okazuje mu zainteresowanie, życzliwość. Chce on stworzyć jak najlepsze warunki do tego, by okazywać podopiecznym należy im szacunek (Klim-Klimaszewska, 2010, s. 162–163). Akceptowanie dzieci w edukacji przedszkolnej jest bardzo ważne, bowiem decyduje o atmosferze, jaka panuje w grupie między nauczycielem a dziećmi.

Kolejną cechą nauczyciela edukacji przedszkolnej, która ma wpływ na prawidłowe relacje z dziećmi, jest poczucie humoru. W wielu publikacjach dowodzi się, że osoby obdarzone taką cechą są ludźmi twórczymi. Nauczyciel z poczuciem humoru jest w większości przypadków ciekawy świata. Warto podkreślić, że preferowane jest, aby w pracy śmiać się z innymi ludźmi, a nie z innych ludzi (Szmidt, 2006, s. 41). Pamiętać jednak należy, że żart powinien być zrozumiały dla dzieci. Nie należy go stosować w sytuacji, gdy dziecko przekroczyło pewne normy lub stworzyło sytuację, w której jego rówieśnik był narażony na niebezpieczeństwo. Oczywiście żart nie powinien wprowadzać dziecka w zakłopotanie, dlatego korzystając z niego należy bardzo umiejętnie.

Nauczyciel pracujący z dziećmi w przedszkolu powinien być także osobą moralną. Jest to bardzo ważne, bowiem gdy dziecko uczeszcza do przedszkola, od najbliższych mu osób uczy się wartości, norm i postaw. Są to w szczególności rodzice i nauczyciele (Wierszewska-Duraj, 2005, s. 103). Każdy nauczyciel edukacji przedszkolnej, który postępuje sprawiedliwie i odpowiedzialnie, w sposób całkowicie naturalny uczy tego samego swoich

podopiecznych. Dziecko przebywające w przedszkolu, dostrzegając, że pani zwraca się do jego rówieśników w życzliwy, pogodny sposób, będzie starało się naśladować swojego opiekuna. Wychowawca w grupie przedszkolnej jest dla dzieci wzorem, który pokazuje, jakie wartości i zachowania są społecznie akceptowane. Istotne, aby oprócz głoszenia tych ważnych ideałów nauczyciel stosował je w życiu. Dzięki temu dziecko będzie starannie wykonywało powierzone mu zadania i wynikające z nich obowiązki; będzie szanowało własność innych osób i mówiło prawdę.

Co ważne, nauczyciel kierujący się w swojej pracy wartościami pokazuje dzieciom, że zasady i reguły, którym mają się podporządkować, dotyczą także jego, ponieważ jest częścią grupy przedszkolnej. To bardzo korzystna sytuacja, w której nauczyciel staje się autorytetem wpływającym na dalsze zachowanie swoich podopiecznych (Żuchelkowska, 2012, s. 84).

W różnorodnych publikacjach przedstawiany jest ideał nauczyciela. Niejednokrotnie rodzice apelują: „chcemy dzisiaj w przedszkolu nauczyciela autentycznego, spontanicznego, twórczego, chcemy także aby był on sprawny i rozumny w działaniu” (Leżańska, 2001, s. 94).

3. Metodologiczne podstawy badań własnych

Przeprowadzone badania dotyczyły preferowanych cech nauczyciela edukacji przedszkolnej. Celem poznawczym badań było uzyskanie wiedzy na ten temat, natomiast celem praktycznym – ustalenie dyrektyw dla nauczycieli edukacji przedszkolnej w celu podniesienia efektywności pracy wychowawczej z dziećmi. Przedmiotem badań były opinie nauczycieli i rodziców na temat oczekiwanych cech osobowości nauczyciela w edukacji przedszkolnej.

Przystępując do badań, sformułowano następującą hipotezę: Nauczyciel edukacji przedszkolnej powinien być przyjaźnie nastawiony do dzieci, odpowiedzialny i cierpliwy, bowiem wtedy ma prawidłowy wpływ na rozwój dziecka.

W badaniach zastosowana metodę sondażu diagnostycznego, jako narzędzie badań wykorzystano kwestionariusze ankiety dla nauczycieli i rodziców.

W toku badań wykorzystano następujące kategorie wskaźników:

- a) elementy informacyjne zawarte w wypowiedziach nauczycieli;
- b) elementy informacyjne zawarte w wypowiedzi rodziców;
- c) wskaźniki liczbowe jako wynik skalowania.

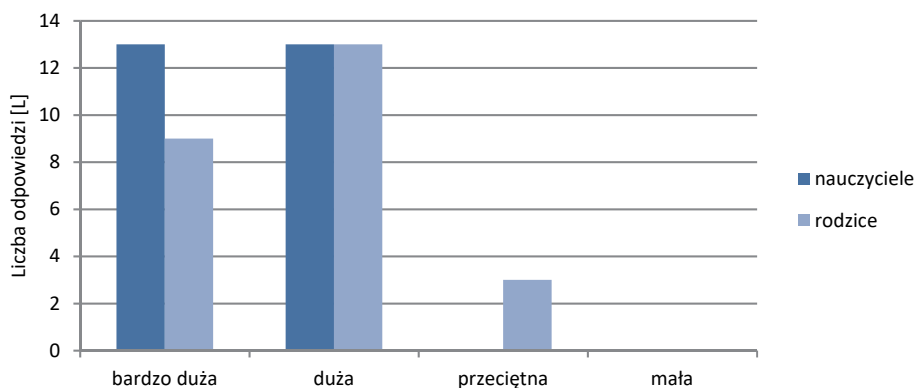
Badania przeprowadzone zostały w Przedszkolu Publicznym nr 15 i Przedszkolu Publicznym nr 34 w Tarnowie w okresie od 27 października do 10 grudnia 2013 roku.

Badaniami ankietowymi objętych było dwudziestu sześciu nauczycieli (kobiety). Wszyscy respondenci pracowali na terenie miasta. Wykształcenie badanych przedstawiało się następująco: dwudziestu jeden nauczycieli miało wykształcenie wyższe magisterskie, czterech posiadało ukończone studium nauczycielskie, jeden nauczyciel miał wykształcenie wyższe licencjackie. Wśród dwudziestu sześciu ankietowanych z tej grupy aż jedenastu nauczycieli pracowało w zawodzie dłużej niż 23 lata, sześciu posiadało staż pracy od 6 do 11 lat, pięciu wychowawców miało staż od 12 do 17 lat, dwóch pracowało w zawodzie od 18 do 23 lat i również dwóch legitymowało się stażem pracy od roku do 5 lat. Spośród wszystkich badanych nauczycieli dwunastu miało stopień awansu zawodowego nauczyciela dyplomowanego, ośmiu – nauczyciela mianowanego, czterech – kontraktowego, natomiast dwóch było nauczycielami stażystami.

Badaniami objęto także grupę dwadzieścioro pięciorga rodziców dzieci uczęszczających do tych przedszkoli. W grupie respondentów było osiemnaście kobiet i siedmiu mężczyzn. Wszyscy badani mieszkali na terenie miasta. Wśród nich dwanaścioro deklaroowało wykształcenie wyższe, jedenaścioro – wykształcenie średnie, a dwoje – zawodowe. W grupie respondentów czternaścioro rodziców miało dwoje dzieci, sześcioro – jedno dziecko, natomiast pięciorgo rodziców miało troje dzieci.

4. Omówienie wyników badań własnych

Praca nauczyciela przedszkola bywa często w opinii publicznej czymś banalnym, łatwym, niewymagającym specjalnego wykształcenia, doświadczenia czy osobowości (Śliwerski, 2012, s. 95). Dlatego warto podkreślać, że nauczyciel w edukacji przedszkolnej jest jedną z osób, która ma znaczący wpływ na rozwój i wychowanie dzieci.

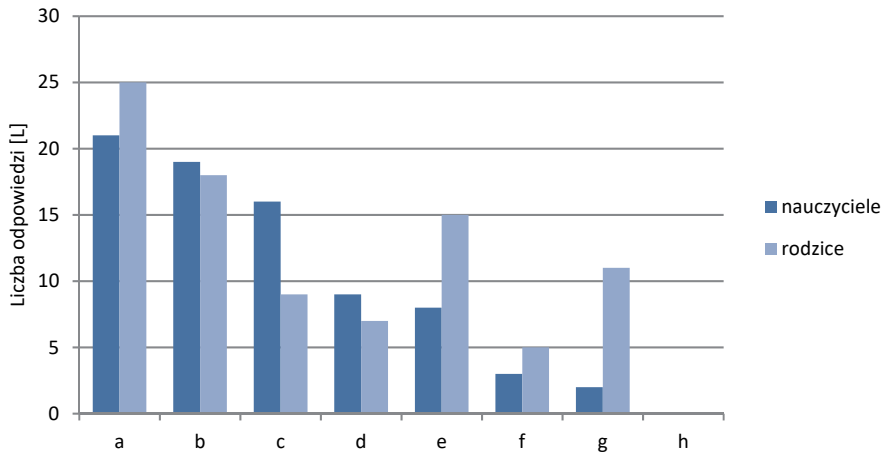
Rysunek 1. Rola przypisywana wychowawcy edukacji przedszkolnej w opiniach nauczycieli i rodziców

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań.

Z danych zaprezentowanych na rysunku 1 wynika, że połowa nauczycieli przypisuje wychowawcy pracującemu w edukacji przedszkolnej bardzo duże znaczenie. 50% nauczycieli wskazało również, że nauczyciel w edukacji przedszkolnej odgrywa dużą rolę. Żadna z respondentek nie wskazała, że nauczyciel pełni przeciętną bądź małą rolę na tym etapie edukacji. Otrzymane dane nie różnicuje staż pracy ani wykształcenie badanych nauczycieli. Wyniki badań uzyskane wśród rodziców wskazują, że ponad połowa z nich (52%) przypisuje nauczycielowi dużą rolę. Grupa dziewięciorga rodziców (36%) zdecydowała, że wychowawca pracujący z dziećmi w wieku przedszkolnym spełnia bardzo dużą rolę, a tylko troje rodziców (12%) uznało, że rola ta jest zaledwie przeciętna. Żaden z rodziców nie wskazał natomiast, że rola nauczyciela w edukacji przedszkolnej jest mała. Wyniki badań różnicuje płeć rodziców, ponieważ kobiety wskazywały bardzo dużą bądź dużą rolę nauczyciela w edukacji przedszkolnej, natomiast przeciętną rolę wybrało trzech mężczyzn.

Porównując wyniki badań nauczycieli i rodziców, można stwierdzić, że zdaniem obu grup respondentów znaczenie nauczyciela w edukacji przedszkolnej jest duże. Oznacza to, że obydwie grupy doceniają rolę nauczyciela w życiu małego dziecka.

W celu uzyskania informacji na temat osobowości nauczyciela w edukacji przedszkolnej zapytano nauczycieli i rodziców, jaki ich zdaniem powinien być nauczyciel edukacji przedszkolnej. Dane na ten temat przedstawiono na rysunku 2.

a) odpowiedzialny; b) przyjazny w stosunku do dzieci; c) poszukujący nieustannie nowych rozwiązań; d) spokojny; e) miły; f) zdecydowany; g) z poczuciem humoru; h) rygorystyczny

Rysunek 2. Osobowość wychowawcy przedszkolnego w opinii nauczycieli i rodziców

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań.

Uzyskane wyniki badań wskazują, że najczęściej ankietowani nauczyciele zwracali uwagę na odpowiedzialność (dwudziestu jeden respondentów – 80,8%). Często wskazywali oni także na przyjazne nastawienie w stosunku do dzieci oraz poszukiwanie nieustannie nowych rozwiązań (taką odpowiedź wskazało szesnastu respondentów – 61,5%). Grupa dziewięciu nauczycieli (34,6%) odpowiedziała, że ważne jest, aby nauczyciel był miły, natomiast ośmiu respondentów (30,8%) uważa, że nauczyciel powinien być spokojny. Sporadycznie wybierane były takie cechy nauczyciela, jak: zdecydowanie (3 wskazania – 11,5%) i poczucie humoru (2 wskazania – 7,8%). Odpowiedź „rygorystyczny” nie została wybrana przez żadnego nauczyciela.

Wśród badanej grupy dwadzieścioro rodziców wszyscy (100%) odpowiedzieli, że nauczyciel pracujący w edukacji przedszkolnej powinien być odpowiedzialny. Często wybierano takie cechy, jak: przyjazne nastawienie w stosunku do dzieci oraz uprzejmość. Rzadziej wybierano poczucie humoru nauczyciela, a także jego chęć poszukiwania nieustannie nowych rozwiązań. Najmniej istotne według rodziców jest spokojne nastawienie i zdecydowanie nauczyciela. Żaden z respondentów nie uważa, że korzystna sytuacja będzie wówczas, gdy nauczyciel jest rygorystyczny.

Poproszono rodziców, by w odpowiedzi na pytanie o osobowość nauczyciela wybrali te cechy, które opisują nauczyciela ich dziecka. Ankietowani rodzice udzielili następujących odpowiedzi: odpowiedzialny (23 wskazania), przyjazny w stosunku do dzieci (18 wskazań), miły (18 wskazań), spokojny (12 wskazań), z poczuciem humoru (7 wskazań), zdecydowany (6 wskazań), poszukujący nieustannie nowych rozwiązań (6 wskazań), rygorystyczny (0 wskazań).

Na podstawie uzyskanych odpowiedzi można niewątpliwie stwierdzić, że wzór, jaki przedstawili rodzice, znajduje swoje odzwierciedlenie w rzeczywistości, ponieważ aż 92% rodziców stwierdziło, że nauczyciel ich dzieci jest odpowiedzialny. 72% rodziców uważa, że nauczyciel ich dziecka jest miły oraz przyjaźnie nastawiony do dzieci. Dość często rodzice uznawali, że nauczyciel ich dziecka jest spokojny (12 wskazań – 48%). Rzadziej w opiniach badanych rodziców nauczyciele edukacji przedszkolnej są osobami obdarzonymi poczuciem humoru, poszukującymi nieustannie nowych rozwiązań oraz osobami zdecydowanymi. Wydaje się to bardzo korzystną sytuacją, bowiem zdecydowana większość rodziców w pozytywny sposób wypowiada się o nauczycielu swojego dziecka.

W ankiecie zapytano także, co według rodziców jest ważne u nauczyciela wychowania przedszkolnego. W odpowiedziach wskazano: dobry stan zdrowia (12 wskazań), dobra sprawność fizyczna (10 wskazań), przyjemna aparycja (9 wskazań), estetyczny wygląd (4 wskazania). Odpowiedzi „modne ubranie” nie wskazał nikt. Analizując zebrane odpowiedzi, można stwierdzić, że według badanych rodziców najważniejsze jest, aby nauczyciel cieszył się dobrym stanem zdrowia (48% respondentów), co niewątpliwie pomoże mu lepiej zrealizować powierzone obowiązki. Często wskazywano dobrą sprawność fizyczną (40%), dość często też wybierano przyjemną aparycję nauczyciela (36%). Rzadko wskazywano estetyczny wygląd (16% ankietowanych). Z grupy dwadzieścioro pięścioro rodziców jedynie dwoje przedstawiło własne propozycje. Z badanej grupy jeden respondent zaznaczył, że według niego ważne u nauczyciela edukacji przedszkolnej jest odpowiednie nastawienie do pracy. Także jedna osoba udzieliła odpowiedzi, że bardzo ważny u nauczyciela jest uśmiech. Nikt z badanych rodziców nie wskazał modnego ubrania, co świadczy jedynie o tym, że dla rodziców cechy zewnętrzne często niezależne od nauczycieli nie odgrywają istotnej roli.

Aby uzyskać informacje na temat kontaktu wychowawców przedszkolnych z dziećmi, zapytano badanych nauczycieli, jak oceniają swój kontakt z wychowanekami. Uzyskane wyniki badań wskazują, że grupa szesnastu nauczycieli (61,5%) ocenia swoją współpracę z dziećmi jako bardzo dobrą. Dziewięciu respondentów (34,6%) wskazało, że ich kontakt z wychowanekami jest dobry. Tylko jeden nauczyciel (3,8%) określił swój kontakt z podopiecznymi jako trudny. Żaden z respondentów nie wskazał odpowiedzi „nie wiem”.

Ankietowanym rodzicom zadano pytanie: „W jaki sposób Pani/Pana dziecko wypowiada się o swoim nauczycielu?”. Wszyscy badani rodzice (25 osób) stwierdzili, że ich dziecko z sympatią wypowiada się o swoim nauczycielu. Żaden z respondentów nie wskazał odpowiedzi, że dziecko, mówiąc o swoim wychowawcy, wyraża się z obojętnością, agresją lub nic nie mówi. Nikt spośród nich też nie przedstawił innej propozycji odpowiedzi na to pytanie. Porównując wyniki badań uzyskane od nauczycieli i rodziców, można stwierdzić, że kontakty wychowawców z podopiecznymi są bardzo dobre. Większość nauczycieli nie ma problemów z nawiązywaniem i utrzymywaniem pozytywnych relacji z dziećmi. Ich osoba bardzo dobrze kojarzy się dzieciom, które wyrażają się na ich temat z sympatią. To bardzo korzystna sytuacja, która niewątpliwie ma wpływ na samopoczucie dziecka w przedszkolu.

5. Podsumowanie

Osobowość nauczyciela edukacji przedszkolnej to bardzo ważny, a zarazem ciekawy temat. Nie sposób przedstawić wszystkich cech, jakie powinien posiadać nauczyciel pracujący w przedszkolu. Postawione wcześniej hipotezy potwierdziły się, bowiem rodzice i wychowawcy oczekują w placówkach przedszkolnych nauczyciela odpowiedzialnego i przyjaźnie nastawionego do dzieci. Nauczyciel ma bardzo duży wpływ na wychowywanie i nauczanie dzieci, ich stosunek do otaczającego świata, wyznawane wartości. Potwierdzają to wyniki badań. Według badanych rodziców i nauczycieli wychowawca przedszkolny jest bardzo ważny w życiu dziecka. Pomaga mu w przezwyciężaniu trudności, kształtuje jego charakter, uczy współdziałania w grupie. Proces oddziaływania nauczyciela na podopiecznych rozpoczyna się już od momentu przekroczenia przez dzieci progu przedszkola. Aby we właściwy sposób realizować wszystkie obowiązki, nauczyciel musi posiadać odpowiednie cechy osobowe, które umożliwią mu pracę z podopiecznymi. Wskazane jest, aby w swej pracy akceptował indywidualne potrzeby dziecka, zwracał uwagę na ukształtowanie w podopiecznych poczucia odpowiedzialności za własne czyny. Na te cechy osobowości nauczyciela w badaniach bardzo często zwracali uwagę rodzice i wychowawcy pracujący w przedszkolu.

Podsumowując, można przywołać zdanie Sergiusza Hessena (1935, s. 115), co prawda z odległych już lat, ale nie tracące na swej aktualności, według którego nauczycielka „(...) powinna być przede wszystkim sobą. Nie powinna ona słuchać cudzych recept, lecz bezustannie tworzyć własne, korzystając z doświadczenia pedagogicznego innych i stosując się do otaczających ją warunków”.

Bibliografia

- Guz, S. (1996). *Edukacja przedszkolna w okresie przemian*. Warszawa: Wydawnictwo WSP TWP.
- Hessen, S. (1935). *Podstawy pedagogiki*. Wyd. 2. Warszawa: Nasza Księgarnia.
- Karbowniczek, J., Kwaśniewska, M., Surma, B. (2012). *Podstawy pedagogiki przedszkolnej z metodyką*. Kraków: Wydawnictwo WAM.
- Klim-Klimaszewska, A. (2010). *Pedagogika przedszkolna. Nowa podstawa programowa*. Warszawa: Instytut Wydawniczy ERICA.
- Kupisiewicz, C., Kupisiewicz, M. (2009). *Słownik pedagogiczny*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Leżańska, W. (2001). Od ochroniarzki do profesjonalnego wychowawcy przedszkolnego. W: S. Guz (red.). *Edukacja przedszkolna na przełomie tysiącleci. Wybrane zagadnienia* (s. 85–95). Warszawa: Wydawnictwo WSP TWP.
- Łobocki, M. (2005). *Teoria wychowania w zarysie*. Wyd. 2. Kraków: Oficyna Wydawnicza Impuls.
- Łukasik, J. (2012). Cechy dobrego nauczyciela. *Bliżej Przedszkola*, 124(1), 52–53.
- Okoń, W. (1984). *Słownik pedagogiczny*. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.
- Smoleń, D. (2012). Nauczyciel to skarb. *Bliżej Przedszkola*, 127(4), 52–54.
- Szmidt, K.J. (2006). *Zabawa a twórczość*. W: E. Kędzior-Niczyporuk (red.). *Pedagogika zabawy w edukacji kulturowej* (s. 39–45). Lublin: Wydawnictwo Klanza.

- Śliwerski, B. (2012). Jak to łatwo być nauczycielem... *Bliżej Przedszkola*, 133(10), 95.
- Wieruszewska-Duraj, S. (2005). Aspekty etyczne w zawodzie nauczyciela przedszkola. W: J. Andrzejewska, S. Guz (red.). *Wybrane problemy edukacji dzieci w przedszkolu i szkole* (s. 103). Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej.
- Żuchelkowska, K. (2012). *Świat wartości dzieci kończących edukację przedszkolną*. Bydgoszcz: Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego.

Preferred personality traits of a pre-school education teacher

A b s t r a c t: The subject of the article was formulated as ‘The situation of a child who started primary school’. The subject of the compulsory schooling is very popular at the moment. For some people, there is a great deal of doubt whether a first-grader will be able to cope at school not only with stress but also with many responsibilities that are often difficult for them to accept. The article is of a theoretical and research nature. The terminology found in the text is approximated. There is a brief description of the situation of a child who has started school in the first grade. A description of the contemporary educator working in elementary school is presented. An ideal teacher to work with preschool children is depicted. Attention was paid to their friendliness towards children, ingenuity, creativity, patience, passion for the profession and a friendly attitude towards the parents of their pupils. The research topics and the subject matter of the research are also presented. The method, technique and research tools are described as well as the characteristics of the place of the conducted research together with a description of the researched groups. A large part of the article is a discussion of the results of our own research—an analysis and interpretation.

K e y w o r d s: teacher, compulsory school, pupil, primary school
